

Természetesen a terápiás munkát pszichológus segíti. Ahhoz, hogy a gyermekek minél szélesebb ismeretanyagot kapjanak, ismeretterjesztő és prevenciós szemléletű előadásokat szervezünk számukra. Ilyenek a drogprevencióval, a fog- és szájpótlással kapcsolatos kérdések megbeszélése, előadás a dohányzásról, a különféle lelki gyakorlatok szerepéről.

A gyermekönkormányzat már a kezdetektől megalakult, ad hoc jelleggel tart tanácskozást, itt véleményezik javaslatainkat, ill. újabb ötletekkel próbálják meg munkánkat hatékonyabbá tenni.

A nyári szünet idejére és év közben is színes, tartalmas programokat szervezünk.

Mivel fontos az idő hasznos eltöltése, nagyon szoros napi-rendet alkalmazunk, amelyet a gyermekek is elfogadtak. Gyermekünk sokfelé jártak az elmúlt nyáron (túlélőtábor, CKÖ-tábor Balatonmárián, bűnmegelőzési tábor Szegeden, kistolmácsi strand, kerékpártúrák, zalakarosi élményfürdő, repülőnap).

A téli hónapokban a kézügyesség fejlesztése kerül előtérbe. Karácsony előtt díszeket, adventi koszorút, ajándéktárgyakat készítették nagy örömmel a gyerekek.

Próbáltuk az otthonban élő gyermekeket mind jobban megismertetni gondozási helyükkel, szinte valamennyi városi kulturális rendezvényen (Város Napja, Kanizsa Napok, Dödöllefesztivál, Ford Napok, Roma Kulturális Nap) megjelentünk. Rendszeresen látogatjuk a Kanizsa Plaza kulturális rendezvényeit, elsősorban koncerteket.

A tanulmányi eredmények függvényében jutalomként bowlingozhatnak és biliárdozhatnak is. Havi egy alkalommal a már jól ismert és bevált „agycsavaró” tesztet írják meg a gyerekek, amely általános ismeretekhez juttatja őket.

A speciális otthonban élő gyermekek körében a bekerülést megelőzően majdnem minden esetben előfordult bűnelkövetés (betörések, lopás, rablás, hamisítás).

A gyermekek otthonba való bekerülése után ezek száma és súlyossága minimálisra csökkent, vagy teljesen megszűnt, egy kivételével, amikor gondozott gyermekünk a nyári kapcsolattartás időszaka alatt súlyos testi sértés vétségét követte el. Az engedély nélküli eltávozások száma 22, ebből 14 eset egy gyermek nevéhez köthető, ezért gondozási helyének megváltoztatása várható (Aszód).

Egy gyermekünk ellen folyik eljárás 3 büntetőügyben, illetve egy gyermekünk kapott ügyészégi megrovást zsarolás miatt.

A bekerülés előtt elkövetett bűncselekmény miatt jelenleg egy bírósági eljárás van folyamatban.

Két gyermek állt pártfogói felügyelet alatt, de egyikük már nem az otthon lakója.

A pártfogó felügyelői szolgálattal szoros együttműködést alakítottunk ki.

A gyermekjóléti szolgálattal már a bekerülést megelőzően felvesszük a kapcsolatot, hogy a gyermek előéletéről pontos információkkal rendelkezünk.

Az oktatási intézmények vezetőivel és gyermekvédelmi felelőseivel heti kapcsolatot tartunk. Fontosnak és elengedhetetlennek tartjuk az együttműködést a gyerekekkel kapcsolatban álló valamennyi intézmény és szakember között.

A bekerülést megelőző időszakot összehasonlítva a jelenlegi helyzettel, elmondható, hogy a bűnelkövetések száma és súlyossága jelentősen csökkent. Az otthonban drogfogyasztással nem találkoztunk.

Szeretnénk elérni, hogy minimálisra csökkenjen a szökések és az engedély nélküli távollét idején elkövetett bűncselekmények száma.

Rendszeresen pályázunk, mert csak pályázati forrásokból van módunk infrastrukturális fejlesztésre és a szakmai stáb képzésére, a szupervizióra vagy esetmegbeszélő csoport működtetésére

Komlói Kálmán

Szociális és Munkaügyi Minisztérium Zalaegerszegi Gyermekotthona

■ FERI

Feri szomatikusan korának megfelelően fejlett, megjelenése, öltözképe és viselkedése rendezett. Kifejezőképessége nagyon gyenge, szókinccse szegényes.

1999 szeptemberében ideiglenes hatállyal helyezték el a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatnál, mert az anya képtelen a gyermek szökéseit megakadályozni. Még az év decemberében átmeneti nevelésbe vették, gondozási helyéül több célú gyógypedagógia intézményt jelöltek számára. 2000-ben az engedélyezett időszakos kapcsolattartás sikertelennek bizonyult, mert az anya el sem vitte a gyermeket. 2000 augusztusa és 2004 januárja között 17 alkalommal kezelik pszichiátriai osztályon, akkut pszichotikus állapot, illetve idegen test nyelése gyanújával.

Zalaegerszegen pszichiátriai sérült gyermekekre specializálódott nevelési egységre került, szökései megszűntek, az irányítást nehezen

fogadta el, a neki nem tetsző dolgokra indulatosan reagált (tárgy-eleni agresszióval, illetve a „jól bevált” idegen test nyeléssel). Encoprésis és enurésis problémája miatt rendszeres pelenka használatát írta elő az orvos. Gyógyszeres és pszichoterápiás támogatás eredményeként a pelenka használat szükséglete ma már csak ritkán fordul elő. Magántanulói jogviszonyban áll, az 5. osztályt végzi, de nehezen olvas, és a matematikai alpműveleteket most tanulja. Szabadidejében szívesen rajzol, jól korcsolyázik, szeret moziba járni. Anyjával kapcsolatát rendeztük, hetente telefonál, de az anya őt nem hívja. Egyéni terápiában értelmi állapota (F71) miatt nem vesz részt.

■ KARCSI

Karcsi négy és fél éves koráig élt szüleivel. Amikor 4 éves volt, az apa olyan brutálisan bántalmazta az anyát, hogy ennek következményeként szociális otthonban helyezték el, mert szín-

te teljesen magatehetetlenné vált. Az apa gyermekét is hasonlóan bántalmazta, amiért szabadságvesztésre ítélték. Karcsit a nagymama nevelte, intellektusa a mentális retardáció övezetébe tartozik. Hétéves korában visszakerül az apához, aki továbbra is erőszakos és brutális gyermekével, kutyalánccal verte. Fején ma is látható rengeteg tettelegességi nyom. A helyzetek elől Karcsi szökésekbe menekül. Kipróbálta a füves cigarettát is. Az apa minden alkalommal megkereste, és ismét megverte. A szakvélemények szerint neveltségi állapota rossz, emocionálisan rigid és bizonytalan. Több lakásotthonban próbálják nevelni, beszoktatni, sikertelenül.

Zalaegerszegre kerülését követően speciális ellátású csoportba került (antiszociális viselkedés).

Emberi kapcsolataiban gyanakvó, nehezen tud alkalmazkodni környezetéhez. Viselkedésében megjelennek az önbíráskodás tünetei. Bűncselekmények miatt hat alkalommal folyt, illetve folyik ellene eljárás a törvény megsértése miatt.

Kilencedik osztályos tanuló, munkája állandó motiválást igényel. Intézményünkben volt egy sikertelen szakmaválasztási kísérlete (néhány hónap után abbahagyta).

A Művelődési Minisztérium 1966-ban a veszélyeztetett környezetben élő fiatalok számára számának növekedése miatt határozta el, hogy Zalaegerszegen fiúnevelő intézetet létesít. Erre a célra Zala Megye Tanácsa 9 ha. 8196 m² területet bocsátott rendelkezésre. 1968-ban kezdődött a 160 férőhelyes intézet építése. Az üteme lassú, a megfelelő korszerűséget, esztétikai, statikai szempontokat figyelmen kívül hagyva épült meg.

1970 augusztusában történt meg a műszaki átadás, a dolgozók létszáma ekkor 31 fő.

Az intézet 1970. szeptember 1-jén kezdte meg működését mint a Művelődési Minisztérium 3. számú Fiúnevelő Intézete.

Az épületegyüttes biztosította nyolc 20 fős csoport elhelyezését, iskolai oktatását és szakmai képzését. Az iskolai és szakmai oktatást üvegház és külső üzemek biztosították. Az intézet zárt jellegű volt, a fiúk 18 éves korukig tartózkodhattak itt.

Az 1985. december 31.-én 47 szakember, 11 adminisztratív, 25 technikai dolgozó biztosította a nevelő-oktató munka feltételeit és az intézet működését.

A 1990-es évektől az engedélyezett létszám fokozatosan csökkent 92-re, majd a módosított Alapító okirat 52 férőhelyre adott lehetőséget.

2000. év szeptemberétől a minisztérium utasítására a férőhelyek száma 15-re csökkent, az engedélyezett dolgozói létszám 28 fő. A fiatalokat a szolgálati lakásokban létrehozott két lakásotthonban helyezték el.

A 2002 januárjában megjelent Alapító okirat 24 főben határozta meg férőhelyeink számát, így még egy lakásotthont nyitottunk, biztosítva a differenciáltabb szakellátást.

2006 júniusától pedig 40 fő befogadását engedélyezte a fenntartó, öt nevelési egységben.

A nevelési egységek – a törvényi előírásoknak megfelelően – sérülés-specifikus elhelyezést biztosítanak a vezető tünet tekintetében.

37 fő szakszemélyzet, 12 fő adminisztratív és technikai dolgozó biztosítja az oktató nevelő munkát, és az intézet működését.

Az intézményben elhelyezett fiatalok tanulmányi kötelezettségüknek magántanulói jogviszony alapján tesznek eleget, hat fejlesztő és foglalkoztató kolléga segítségével.

TANULÓK OSZTÁLY BONTÁSA:

2. oszt.	3. oszt.	4. oszt.	5. oszt.	6. oszt.	7. oszt.	8. oszt.	9. oszt.	10. oszt.
1	1	1	3	8	6	4	4	-

ELTÉRŐ TANTERVŰ KÉPZÉSBEN RÉSZESÜL:

1. oszt.	2. oszt.	3. oszt.	4. oszt.	5. oszt.	6. oszt.	7. oszt.	8. oszt.	9. oszt.
1	-	-	2	4	2	4	3	1

Általánosságban megállapítható, hogy iskolai alapú ismeretekben a dokumentált iskolai végzettségtől jelentősen elmaradnak, nem alakultak ki a tanuláshoz szükséges alapvető technikák.

Fejlesztésüknek a fent vázolt okok miatt az elkészített egyéni oktatási tervben felzárkóztató és vizsgára felkészítő programmal is rendelkezni kell.

Nevelésünk korrekciós irányát – az egyéni szükségletek figyelembe vételével – az egyéni gondozási-nevelési terv részletezi. A korrekció a helytelenül rögzült szokások és téves reakciók terápiáját jelöli. Az egyéni és csoportterápiák célja azoknak az élményeknek és sérüléseknek a feldolgozása, melyek gátjai az emberi kapcsolatok megalapozásának.

A kommunikáció és a kapcsolatképeség fejletlensége nehezíti a rehabilitáció sikerét, a csoportfoglalkozások ezek korrekciós lehetőségét biztosítják.

A nevelési folyamat eredményeként el kell érni, hogy az indítékszegény környezetből kikerült, alulmotivált fiatal érdeklődési körének és önmegvalósításának kibontakoztatása érdekében erőfeszítéseket tegyen, egy szocializált értékrend alapján.

Szakkörökön és a környezet biztosította szabadidős programokon való részvétel szélesíti a társadalmi környezethez való illeszkedést, irányítottága következtében szocializációs tréninget biztosít.

A SPECIÁLIS GYERMEKOTTHON KÉT SZINTÉREN VALÓSÍJTJA MEG A KÖZÖSSÉGI NEVELÉST

– A csoportközösség feladata az előre megtervezett nevelési folyamatok csoportos feldolgozása nevelési tematika alapján, amelyet a csoportvezető nevelője tervez meg. Célja az általános ismeretnyújtás, az életkori sajátosságoknak megfelelő feldolgozásban.

A csoportközösségben sajátítják el a fiatalok az önkiszolgálás és önellátás ismereteit.

A lakóközösségek önálló egységként való működése lehetővé teszi, hogy minden közösség maga szervezze – otthona rendjéhez illeszkedően – feladatait és azok végrehajtását.

A felnőttek irányításával részt vesznek a bevásárlás, étkezés (főzés, terítés), takarítás, ruhagondozás és a lakótérrel kapcsolatos kisebb javítások és kertészeti munkákban.

A nevelők folyamatosan figyelemmel kísérik, és segítségek nyújtanak a zsebpénz felhasználásában.

A közösségekben mindenkinek megvan a saját feladata, amit naponta rendszeresen el kell végeznie, és a közösség előtt erről számot kell adnia. A közösség életét az egyéni és csoportos beszélgetések, az egyéni és közös tanulás, sportfoglalkozások, kirándulások és kulturális programok teszik egésszé.

Fontos feladata a csoportnak, hogy kellő ünnepélyességgel megemlékezzenek egyéni ünnepeikről és hagyományaikról.

– A csoportfoglalkozásokon a nagycsoportnak egy olyan formája működik, amely minden nap kezdetekor lehetőséget biztosít a csoport tagjainak, hogy az előttük álló nappal kapcsolatos elvárásait, félelmeiket, szorongásaitak megfelelően szublimálhassák, tájékoztatást kaphassanak az előttük álló feladatokról, részesévé válhassanak a nap foglalkozási renden belüli megszervezésének, önálló vállalkozásokat tehessenek a közösség érdekében, felmentést kérhessenek bizonyos tevékenységek alól.

A csoportokat az erre a feladatra felkészített gyógypedagógusok vezetik.

A gyermekotthon működését érintő helyzetek és problémák feldolgozására nagycsoportok működnek, amelyek lehetőséget adnak az otthon lakóinak véleményük elmondására, kérdéseik megfogalmazására.

A csoportban figyelmet kell fordítani azokra az élményfeldolgozási mechanizmusokra, amellyel a személyiség a milió hatására reagál.

A csoportokat az intézmény pszichológusa vagy pszichiátere vezeti.

A terápiás csoportok hatásmechanizmusa azon alapszik, hogy a fiatalok elsajátítsák a csoport szabályait, és annak megfelelően viselkedjenek. Az együttesség élménye fokozatosan kialakul, amelynek segítségével megtapasztalják a kölcsönös bizalom adta társas támasz és elfogadottság érzését. Az egymásra figyelés, a tolerancia fontos összetevője a csoportnak. A terápiás csoportokban – többek között – elsajátíthatnak egy társadalmilag elfogadott problémamegoldó technikát, én-képük a realitáshoz közelítő, tapasztalatot szereznek az emberi kommunikáció szabályaiban, módosul értékrendjük, megtanulnak alkalmazkodni.

■ EGYÉNI SPECIÁLIS FEJLESZTŐ PROGRAMOK

Az elhelyezési terv és a kiegészítő vizsgálatok alapján a csoport nevelője és a szakértői csoport elkészíti a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét, szem előtt tartva az egyén szükségleteit és korrekciójának lehetőségeit. A terv tartalmazza a terápiás elemeket, felelősök és időpontok meghatározásával, visszacsatolási és korrekciós lehetőségekkel. A nevelői munkát az egyéni fejlesztési lapok segítik, amelyek a személyiség fejlődési problémáinak hat tünetét fogják át.

1. Szomatikus állapot zavarai
2. Családi és környezeti problémák
3. Intellektuális állapot
4. A tanulási képesség zavarai
5. Alkalmazkodási, illeszkedési képesség zavarai
6. Közösségellenes magatartás

A jelzett tünetekről egyéni probléma- profil készül, amely-

nek segítségével feltérképezhető az életút jellemzői és a korrekciók megtervezhető.

■ TERÁPIÁS HÁTTÉR

■ Biblioterápia

Verseket, irodalmi műveket olvasnak, lexikonokat tanulmányoznak, keresztretjvényt fejtenek, idegen szavakat tanulnak. A foglalkozások hatására orientáltabbakká válnak a tudományok és a művészetek befogadására.

■ Életvezetési ismeretek és készségek

Az alkohol, a kábítószer, cigaretta károsító hatásának megismerése, a nemet mondás technikájának elsajátítása.

■ Milió terápia

Az ember mint természeti tényező megismerése, a természetvédelmi és környezeti kultúra ápolása.

Kirándulások és természetvédelmi akciókban való részvétel.

■ Életút elemzés

A gyermek pozitív és negatív élményeinek, emlékeinek feldolgozása (egyéni vagy csoportos forma). A foglalkozás célja, hogy a fiatal jobban megértse családját és környezete helyzetét, és az ő helyét ebben a rendben.

■ Kézműves és manuál terápia

A kézműves műhely által biztosított több irányú manuális tevékenység a készségek és képességek ez irányú kibontakoztatására. Az alkotás – esetleg együtt alkotás – örömeinek demonstrálása.

■ Kreatív műhely

A műhelyfoglalkozásokon résztvevők segítséget kapnak az érdeklődési körüknek megfelelő – főleg nem-specifikus – szerepek gyakorlásához, mintát kapnak a szerepek tartalmát illetően (műszaki, háztartás-barkácsolási ismeretek és gyakorlatok).

■ Hagyományőrző klub

Lehetőséget biztosít a kultúra és a nyelv identitásának megfelelő megismerésére. A kulturális hagyományok alapján felépíteni a szociálisan elfogadott értékrendet és életmódot.

A kultúra megismertetése más kultúrkörhöz tartozókkal.

Intézményünk szakmai tevékenységének vázlatos ismertetése után szólni szeretnék arról a jövőt befolyásoló tényezőről, amely az életkori határ jelentős csökkenését prognosztizálja.

Az elhelyezett fiatalok pszichés és pedagógiai státusa fejlettségi szempontból a gyermekkorra jellemző ismérveket mutatja (vagy még azt sem), praktikusán viszont a felnőttkor határát ostromolják. Jelentős problémaként említhető még az agresszió szintjének emelkedése, amelyre szintén fel kell készülnünk.

Szeretném megemlíteni a személyzet fokozott pszichés terheléséből adódó „kiegési szindrómát”, amelynek megelőzésére, kezelésére a jövőben még nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Mindezekkel együtt örülünk, hogy ezt a munkát végezhetjük, és remélem, hogy nem megszállottak vagyunk, csak elhisszük, hogy ez a dolgunk.

Szegedi János

CSOPORT

